Затверджено
на засіданні педагогічної ради
_____
_____
Протокол № _____від _____

Навчальна програма з української мови для 5 класу закладів загальної середньої освіти

Укладена за модельною програмою «Українська мова. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори: Заболотний О.В., Заболотний В.В., Лавринчук В.П., Плівачук К.В., Попова Т.Д.). Рекомендовано Міністерством освіти і науки України (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795)

Укладач: учитель української мови та літератури КЗ «Оленівський ліцей з дошкільним підрозділом» Горденкова Анастасія Олександрівна

2022

ЗМІСТ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА 4
ОСНОВНА ЧАСТИНА 8
ПРИКІНЦЕВА ЧАСТИНА 39

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальний предмет «Українська мова» забезпечує реалізацію вимог до обов'язкових результатів навчання мовно-літературної галузі.

Метою навчання української мови в школі є формування компетентного мовця, національно свідомої, духовно багатої мовної особистості.

Завдання навчального предмета: навчити вільно, комунікативно доцільно користуватися засобами української мови; виховати свідоме прагнення до вивчення української мови; сформувати духовний світ учнів, цілісні світоглядні уявлення, загальнолюдські ціннісні орієнтири; розвинути мислення, пам'ять, творчі здібності, естетичні почуття, самоповагу та впевненість у собі. Знання мають стати інструментом у розв'язанні життєвих проблем, засобом особистісного розвитку, соціалізації учнів, успішного професійного становлення та облаштування свого життя.

Навчальну програму з української мови для 5 класу закладів загальної середньої освіти укладено на основі модельної програми «Українська мова. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори: Заболотний О.В., Заболотний В.В., Лавринчук В.П., Плівачук К.В., Попова Т.Д.). Рекомендовано Міністерством освіти і науки України (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795). Вона відповідає меті й завданням модельної програми. Крім того, враховано положення Типової освітньої програми для 5–9 класів закладів загальної середньої освіти, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 19.02.2021 № 235.

Навчальна програма з української мови:

- *ґрунтується на засадах цінностей українського народу, особистісно зорієнтованого, компетентнісного, аксіологічного, діяльнісного, інтегративного підходів;*
- *передбачає реалізацію вимог до обов'язкових результатів навчання в мовно-літературній освітній галузі;*
- *враховує наступність між циклами навчання;*
- *орієнтується на компетентнісний потенціал мовно-літературної освітньої галузі.*

У програмі визначено **зміст навчального предмета, види навчальної діяльності учнів, очікувані результати навчання учнів.**

Пропонований **зміст** окреслює рекомендований обсяг навчального матеріалу, що має бути опанований учнями за певний період навчання в процесі досягнення очікуваних результатів. Серед наведених у програмі **видів навчальної діяльності** учитель може обирати ті, які вважає найбільш актуальними й корисними, до того ж він може змінювати теми висловлень. Для зручності виокремлено види діяльності, які мають здійснюватися на традиційних уроках розвитку мовлення. Очікувані **результати** навчання учнів – це результати, яких потрібно досягти на певному етапі освітнього процесу. Вони співвідносяться з обов'язковими результатами навчання, визначеними Державним стандартом.

Орієнтовна послідовність досягнення очікуваних результатів навчання учнів забезпечується структуруванням змісту навчального предмета з використанням розділів, тем / тематик.

Сформульовані в кожному розділі та підрозділі **ціннісні орієнтири**, не обмежуючи академічної свободи вчителя, мають на меті допомогти йому вибрати тематику творчих робіт і дидактичного матеріалу, урізноманітнити й структурувати навчальну діяльність, сформувати в учнів компетентності, необхідні для успішної самореалізації в суспільстві. Наведені переліки можна доповнювати та скорочувати.

На формування ціннісних ставлень і суджень, які слугують базою для щасливого особистого життя та успішної взаємодії із суспільством, зорієнтована Концепція Нової української школи, де в розділі «Виховання на цінностях» зазначено, що «найосвіченіша людина може стати найгіршим злочинцем, якщо не розуміє й не поділяє загальнолюдських цінностей».

Виховання на цінностях є ключовим у педагогічних працях Василя Сухомлинського, який наголошував: «Людину треба вчити, що вона живе не в пустелі, а серед людей. Кожен твій крок урешті-решт позначається на твоєму ближньому, тому що ідеш ти кудись і з якоюсь метою; кожне твоє слово в душі іншого відгукнеться, але як воно відгукнеться – залежить від тебе. Уже те, що ти дивишся на навколишній світ і бачиш його, таїть у собі добро і зло; усе залежить від того, що і як ти бачиш».

Категорія «ціннісні орієнтири особистості» містить у собі три компоненти: пізнавальний – усвідомлення сутності явища, його якостей, властивостей; емоційний – переживання цінності явища; мотиваційний – готовність діяти відповідно до усвідомленої цінності в ситуації вибору.

Нова школа плекає українську ідентичність. На уроках української мови потрібно формувати риси громадянина України, виховувати любов до Батьківщини, природи, пам'яток старовини, плекати загальнолюдські моральні якості, утверджувати гуманістичну мораль як базову основу громадянського суспільства.

Мова стає зрозумілішою і швидше засвоюється дітьми, коли в основу її вивчення покласти принцип народності. Цей принцип допомагає прищепити любов до мови, слова через використання всіх видів і жанрів народної творчості, засвоєння учнями народного мовленнєвого етикету.

Важливу роль відіграють прислів'я та приказки, які є окрасою народної дидактики, допомагають зробити урок емоційно насиченим, а учням – розвивати свою думку, уявлення, формувати усне мовлення.

Серед культурологічних тем особливої ваги набувають ті, що вчать пізнавати світ, його духовні й моральні цінності, усвідомлювати роль рідної мови в розвитку й самовдосконаленні кожного учня.

Визначені ціннісні орієнтири сприяють входженню особистості в соціум, пізнанню мовної картини світу, засвоєнню соціокультурних відомостей.

Урок української мови на сучасному етапі повинен мати такі основні **особливості:**

- виховання мовної особистості, національно-свідомого громадянина України;
- реалізація комунікативно-діяльнісного, українознавчого, функціонально-стилістичного та інших аспектів навчання;
- розвиток пізнавальних і творчих здібностей особистості;
- мовленнєва спрямованість уроку, удосконалення всіх видів мовленнєвої діяльності;
- здійснення морального, етичного та естетичного виховання, що передбачає особистісний підхід до навчання;
- посилення практичної спрямованості навчання;
- використання активних інноваційних форм, методів, прийомів навчання;
- інтегральність (реалізація внутрішньо- і міжпредметних зв'язків);
- оптимальність змісту уроку.

Для досягнення мети вивчення української мови важливо чергувати різні **методи** та **прийоми** психолого-педагогічної підтримки діяльності учнів:

- заохочення;
- створення яскравих навчально-образних уявлень;
- навчально-пізнавальна гра;
- створення ситуації успіху;
- створення проблемної ситуації;

- поштовх до пошуку альтернативних рішень;
- виконання творчих завдань;
- кооперація учнів.

Ефективність освіти пов’язують із реалізацією **компетентнісного підходу**. Такий підхід передбачає зміщення акцентів із накопичення нормативно визначених знань, умінь і навичок на вироблення й розвиток умінь діяти, застосовувати досвід у конкретних умовах. Компетентності дають змогу усунути суперечності між засвоєними теоретичними відомостями та їх використанням для розв’язання конкретних життєвих завдань: уміти розрізняти об’єкти, ознаки, властивості; аналізувати й пояснювати причини та наслідки подій, вчинків, явищ; створювати тексти, проєкти; висловлювати ставлення до подій, учинків; брати участь у колективних справах, у розв’язанні навчальних завдань та ін.

ОСНОВНА ЧАСТИНА
5 КЛАС

<table>
<tr><th>Кількість годин</th><th>Пропонований зміст навчального предмета</th><th>Вид навчальної діяльності</th><th>Очікувані результати навчання</th></tr>
<tr><td>3 год</td><td colspan="3">ВСТУП

Значення мови в житті людини й суспільства. Українська мова — державна мова України

<u>Ціннісні орієнтири</u>
● Необхідність вільного володіння державною мовою. Усвідомлення мовних обов’язків громадянина держави.
● Повага до історії та культурного надбання українського народу, розуміння ментальності народу.
● Усвідомлення потреби в спілкуванні, знанні правил спілкування та вмінні дотримуватися їх.
● Прагнення етично взаємодіяти у віртуальному просторі.
● Розпізнавання маніпулятивного спілкування та оцінювання його як небезпечного й небажаного. Необхідність протистояння маніпулятивним впливам.</td></tr>
<tr><td></td><td>МОВНА ЛІНІЯ
● Мова як основний засіб спілкування. Інші функції мови: формування думки, пізнавальна, об’єднувальна.
● Мовні й немовні засоби спілкування, які люди використовують у повсякденному житті.
Значення української мови як державної в житті Української держави та її громадян. Зміст статті 10 Конституції України.

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ
1. Чому українською мовою варто пишатися?
2. Чи можна без</td><td>МОВЛЕННЄВА ЛІНІЯ
● Міркування та відповіді на запитання за змістом висловлень відомих людей про значення мови в житті людини й суспільства (усно).
● Записування речень, висловлень.
● Колективне складання ланцюжка-продовження твердження «Мова необхідна людям, щоб…» (наприклад, спілкуватися, формувати думки, пізнавати світ, передавати досвід, об’єднуватися в спільноту).
Обмін думками на теми, пов’язані із ціннісними орієнтирами.</td><td>Учень / учениця:

розуміє та відтворює зміст почутого повідомлення, толерантно реагує, використовуючи формули мовного етикету, етично висловлює власне ставлення до почутого;

доброзичливо висловлює своє ставлення до думок інших осіб, зважаючи на неповноту або суперечливість почутої інформації;

використовує потрібні вербальні та невербальні засоби для збагачення</td></tr>
</table>

	мови побудувати собор, подолати стихійне лихо чи провести Олімпійські ігри? 3. Як за допомогою мови людина пізнає світ? 4. Чому суспільству було б важко без мови? 5. Чому потрібно берегти українську мову? 6. Чи обов'язково знати мову того народу, серед якого живете? **МОВЛЕННЄВА ЛІНІЯ** ● Загальне уявлення про мовлення як діяльність. ● Види мовленнєвої діяльності (аудіювання, читання, говоріння, письмо), їхні особливості. ● Різновиди мовленнєвого спілкування: усне й писемне, монологічне й діалогічне. ● Мета спілкування та адресат мовлення. Основні правила спілкування: ввічливість, привітність, доброзичливість, уважність до співрозмовника, стриманість, тактовність (*практично*).	● Пояснення функцій мови та змісту статті 10 Конституції України. ● Порівняння мовних і немовних (звукові і світлові сигнали, символіка, дорожні знаки тощо) засобів спілкування, які люди використовують у повсякденному житті. ● Формулювання правил спілкування на основі прочитаних крилатих висловів. Колективне складання словника найпоширеніших етикетних формул (привітання, прощання, вибачення, висловлення вдячності та ін.). ● Складання висловлення з урахуванням ситуації спілкування за ілюстрацією (або коміксом). ● Розв'язання ситуаційних завдань, пов'язаних з неврахуванням умов спілкування. ● Складання усного висловлення, пов'язаного з конкретною життєвою ситуацією. ● Виконання проєкту (участь у теле- чи радіопередачі, інтерв'ю про значення української мови в житті нашого народу). **Уроки розвитку**	міжособистісної комунікації позитивними емоціями, створення комфортної атмосфери спілкування, спонукання співрозмовників до певних дій; читає тексти різних функціональних стилів і мовленнєвих жанрів у різний спосіб (оглядово, вибірково тощо) відповідно до мети читання; характеризує порушені в тексті проблеми, знаходить у тексті відому і нову інформацію; формулює тему та основну думку тексту; виокремлює в тексті мікротеми; формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу опрацьованого тексту; проєктує власну поведінку в ситуаціях, подібних до тих, що зображено в тексті; висловлює власні почуття, враження, викликані прочитаним, своє ставлення до зображених у тексті людей, подій, ситуацій, явищ тощо;

		мовлення 1. Складання та розігрування діалогів, зокрема: - в онлайн-середовищі відповідно до запропонованої ситуації спілкування, пов'язаної із життєвим досвідом учнів із використанням етикетних формул; - телефонних розмов, що передбачають уникання небажаного й небезпечного спілкування, протистояння маніпулятивним впливам; - за ілюстрацією (або коміксом). 2. Читання мовчки тексту, аналіз прочитаного, відповіді на запитання за змістом прочитаного та виконання тестових завдань.	обґрунтовує значення інформації, здобутої в прочитаному тексті; складає та оформлює власне висловлення згідно з усталеними мовними нормами; взаємодіє з іншими особами в цифровому середовищі, дбаючи про безпеку; дотримується норм етикету під час онлайн-спілкування
12 год	**ПОВТОРЕННЯ ТА УЗАГАЛЬНЕННЯ ВИВЧЕНОГО В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ** **Текст. Речення. Слово** **<u>Ціннісні орієнтири</u>** ● Почуття любові до свого рідного краю. Гордість за свій народ. ● Здатність протистояти виявам несправедливості, жорстокості. Неприйняття агресії. ● Готовність робити добрі справи, діяти правильно в ситуації вибору. ● Повага до людей, доброзичливість. ● Усвідомлення цінності власного життя і збереження здоров'я, прагнення бути фізично здоровою людиною. ● Усвідомлення краси природи як унікального явища та її значення в житті людини. ● Успішна діяльність у технологічному швидкозмінному середовищі.		
	МОВНА ЛІНІЯ Текст. Заголовок тексту. Поділ тексту на речення.	**МОВЛЕННЄВА ЛІНІЯ** ● Текст. Змістова й	***Учень / учениця*:** вичерпно відповідає на

	● Інтонація речень, різних за метою висловлювання. ● Слово як компонент речення. Лексичне значення слова. Слово як частина мови. Роль слів різних частин мови. Граматичні форми слів різних частин мови (*практично*). ● Тлумачення лексичного значення слова. ● Добирання синонімів та антонімів. ● Доповнення речень словами в правильних граматичних формах. ● Обґрунтування ролі слів різних частин мови. ● Визначення в слові орфограм, записування правильно слів з вивченими орфограмами. ● Розв'язання ситуаційних завдань, пов'язаних із неправильним уживанням слів. ● Робота зі словниками та довідковими джерелами. Обмін враженнями щодо здобутої в них інформації. ● Ігри зі словами (вікторини, кросворди, ребуси).	композиційна єдність, зв'язність тексту. ● Тема, основна думка тексту, мікротема, тематичне речення. ● Простий план тексту. ● Будова тексту (зачин, основна частина, кінцівка). ● Ключові слова в тексті. ● Усна й письмова форми тексту (висловлення). ● Типи мовлення: розповідь, опис, роздум. ● Особливості будови опису предмета. ● Аналіз та оцінювання прочитаного чи прослуханого тексту. ● Добирання заголовка тексту. ● Формулювання теми й основної думки тексту. ● Визначення мікротем і тематичних речень. ● Колективне складання простого плану прослуханого або прочитаного тексту. ● Визначення ключових слів у тексті. ● Аналіз будови тексту, виділення зачину, основної частини та кінцівки.	запитання за змістом почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту); вибірково переказує зміст почутого повідомлення; складає простий план почутого; передає з використання окремих способів і засобів візуалізації враження від почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту); визначає ключові слова в почутому повідомленні; визначає головну і другорядну інформацію у прочитаному тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті); формулює тему та основну думку тексту; виокремлює в тексті мікротеми; розрізняє тексти різних стилів і типів ; переказує зміст тексту в різний спосіб відповідно до завдання; складає та оформлює власне висловлення згідно з усталеними лексичними, граматичними, орфографічними нормами;

		Редагування речень, у яких допущено помилки у слововживанні. ● Складання висловлення за поданими чи дібраними самостійно опорними словами. ● Складання висловлення за коміксом (малюнком). ● Усний опис малюнка, за допомогою якого можна проілюструвати прочитаний текст. Мовленнєвий експеримент (наприклад, заміна іменників займенниками для уникнення небажаного повтору слів). ● Складання висловлення з особовими займенниками з урахуванням змісту. ● Складання усного висловлення, пов'язаного з конкретною життєвою ситуацією. ● Зіставлення прочитаного із зображеним на малюнку (зокрема передавання емоцій людини в тексті та на малюнку). ● Обмін думками на теми, пов'язані із ціннісними орієнтирами. **Урок розвитку мовлення** Усний вибірковий переказ художнього тексту, що містить опис	виокремлює та розрізняє мовні одиниці різних рівнів (текст, речення, слово, форми слова); порівнює та зіставляє мовні одиниці різних рівнів за визначеними ознаками; вирізняє окремі мовні явища у своєму та чужому мовленні, пояснює їх суть; урізноманітнює власне мовлення завдяки роботі із словниками та довідковими джерелами.

		предмета, за колективно складеним простим планом. Редагування переказу.	
1 год	**Діагностування прогресу набуття здобувачами освіти знань і компетентностей**		
14 год	**ЛЕКСИКОЛОГІЯ** **Групи слів за значенням** **<u>Ціннісні орієнтири</u>** ● Готовність удосконалювати власне мовлення, зокрема збагачувати словниковий запас. ● Повага до національних символів. ● Готовність до налагодження контактів з іншими особами з використанням різноманітних мовних засобів та з дотриманням норм мовленнєвого етикету. ● Здатність перетворювальної діяльності з внесенням елементів краси в усі сфери життя людини. ● Усвідомлення себе як невід'ємної частини природи, взаємозалежності людини та природи. ● Прагнення поглиблювати уявлення про цілісну наукову картину світу для суспільно-технологічного розвитку.		
	МОВНА ЛІНІЯ ● Лексичне значення слова. ● Однозначні й багатозначні слова *(повторення*). Використання багатозначних слів у прямому й переносному значеннях (*повторення*). Роль слів у переносному значенні в художньому стилі мовлення. ● Синоніми (*повторення і поглиблення*). Синонімічний ряд. Роль синонімів у мовленні. Використання синонімів як засобу зв'язку речень у тексті та для уникнення невиправданих повторів слів. ● Антоніми (*повторення і поглиблення*). Роль	**МОВНА ЛІНІЯ** ● Тлумачення лексичного значення слова. Зіставлення лексичного та граматичного значення слова. ● Лінгвістичне мінідослідження. Тлумачення лексичних значень багатозначних слів, омонімів і паронімів з урахуванням контексту. ● Добирання синонімів, антонімів. ● Доповнення речень словами з урахуванням контексту. ● Розв'язання ситуаційних завдань, пов'язаних із неправильним уживанням слів. ● Робота зі словниками та іншими джерелами інформації. Обмін враженнями щодо здобутої в них	***Учень / учениця:*** самостійно складає простий план почутого; вказує на окремі особливості, що сприяють або заважають ефективній комунікації в конкретній ситуації спілкування; дотримується норм у виборі мовленнєвих засобів; читає тексти різних функціональних стилів і мовленнєвих жанрів у різний спосіб (оглядово, вибірково тощо) відповідно до мети читання; формулює тему та основну думку тексту; розпізнає основні виражальні засоби,

	антонімів у мовленні. Антоніми в прислів'ях і приказках. ● Омоніми (*повторення і поглиблення*). Розрізнення омонімів і багатозначних слів. Пароніми. ● Лексична помилка (*практично*). ● Тлумачний словник, словники антонімів, синонімів, омонімів, паронімів (*практично*). **ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ** 1. Чи може слово збагатитися новим лексичним значенням? Якщо так, то коли це відбувається? 2. З якою метою укладають словники? 3. Як виникають переносні значення слів? 4. Чим омоніми відрізняються від багатозначних слів? 5.Чи може слово вилікувати людину? А поранити? 6. У чому сила слова? **МОВЛЕННЄВА ЛІНІЯ** Особливості будови опису тварини.	інформації. ● Ігри зі словами (вікторини; наприклад, відгадування за лексичним значенням, добирання синонімів, антонімів тощо). **МОВЛЕННЄВА ЛІНІЯ** ● Аудіювання й читання тексту, у якому використано слова, ужиті в переносному значенні. ● Аналіз, оцінювання, інтерпретація тексту. ● Відповіді на запитання за змістом прочитаного чи почутого. ● Порівнювання текстів щодо наявності в них багатозначних слів, синонімії, антонімії. ● Редагування речень і текстів (зокрема оголошень), у яких допущено лексичні помилки, з коментуванням. ● Складання речень з опорними словами та певного змісту. ● Складання усного висловлення, пов'язаного з конкретною життєвою ситуацією. ● Висловлення міркувань щодо проблемних питань, пов'язаних з мовними явищами. ● Складання і розігрування діалогу-розпитування про	використовує окремі з них; висловлює власні почуття, враження, викликані прочитаним, своє ставлення до зображених у тексті людей, подій, ситуацій, явищ тощо; використовує для розв'язання завдань актуальні та достовірні текстові/медіатекстові джерела інформації; переказує зміст тексту в різний спосіб відповідно до завдання; складає та оформлює власне висловлення згідно з усталеними лексичними нормами; добирає доречні засоби мовної виразності для оформлення власного висловлення; створює невеликі типові повідомлення на спеціальних (захищених) цифрових сервісах і в соціальних мережах; знаходить і виправляє недоліки та помилки в змісті, будові й мовному оформленні власних висловлень; пояснює окремі виправлення з урахуванням вивчених правил; виокремлює та розрізняє мовні одиниці

		користість різних видів спорту (правила користування смартфоном та ін.) з використанням синонімів, антонімів. ● Складання і розігрування діалогу етикетного характеру з використанням синонімічних етикетних формул вітання, прохання, вдячності (у музеї, бібліотеці, магазині, спортзалі та ін.) з урахуванням віку та статусу співрозмовника. ● Складання діалогу про погоду з використанням запропонованих або дібраних самостійно антонімів. ● Робота з деформованим текстом (заміна повторюваних слів синонімами, використання синонімів як засобу зв'язку речень у тексті). ● Складання опису природи з використанням слів у переносному значенні, а також епітетів і порівняння. ● Обмін думками на теми, пов'язані із ціннісними орієнтирами. Підготовка аудіо- чи відеорекомендацій (постер, слайди, відеоролик) для соцмереж про поширені лексичні помилки. ● Виконання проєкту (наприклад,	різних рівнів (слова, речення, тексти); вирізняє лексичні явища у своєму та чужому мовленні, пояснює їх суть; порівнює тексти щодо наявності в них багатозначних слів, синонімії, антонімії; творчо використовує лексичні засоби, обираючи доречні нестандартні рішення; урізноманітнює власне мовлення завдяки роботі із словниками та довідковими джерелами.

		складання рекламного тексту з метою спонукати правильно добирати слова, урізноманітнювати своє мовлення тощо). **Уроки розвитку мовлення** 1. Докладний усний переказ розповідного тексту художнього стилю з елементами опису тварини, що містить синоніми та антоніми (за колективно складеним простим планом). 2.Докладний письмовий переказ тексту розповідного характеру з елементами опису предмета (або тварини), що містить синоніми та антоніми (за самостійно складеним простим планом). Редагування переказу. 3.Аналіз письмового переказу.	
1 год	**Діагностування прогресу набуття здобувачами освіти знань і компетентностей**		
10 год	**БУДОВА СЛОВА. ОРФОГРАФІЯ** **<u>Ціннісні орієнтири</u>** ● Повага до історико-культурного надбання і традицій українського народу. ● Усвідомлення важливості активного, здорового способу життя. ● Потреба в спілкуванні з мистецтвом. ● Відкритість до інновацій, готовність продукувати нові ідеї, спонукати до цього інших людей.		
	МОВНА ЛІНІЯ ● Основа слова й	**МОВНА ЛІНІЯ** ● Добирання	***Учень / учениця:*** дотримується норм у

	закінчення. Незмінні й змінні слова (*повторення і поглиблення*). ● Корінь слова. Спільнокореневі слова та форми слова (*повторення і поглиблення*). Спільнокореневі слова як засіб зв'язку речень у тексті. ● Префікс і суфікс (*повторення і поглиблення*). Суфікси та префікси, які надають словам емоційного забарвлення та виразності. ● Правопис значущих частин слова (*повторення*). ● Написання префіксів *пре-, при-, пріі-*. **ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ** 1. Для чого словам закінчення? Чи всі слова його мають? 2. Для чого словам різні форми? 3. Чи може існувати слово без кореня? 4. Чим спільнокореневі слова відрізняються від форм слова? 5. Що спільного й відмінного між суфіксом і префіксом? Яка роль цих значущих частин слова? **МОВЛЕННЄВА ЛІНІЯ** Особливості	спільнокореневих слів, слів з певними префіксами та суфіксами, слів за схемами. ● Виділення у слові значущих частин. ● Лінгвістичне міні дослідження(наприклад: «Фемінітиви – це прекрасно», «Найуживаніші суфікси для творення фемінітивів»). ● Визначення в реченнях (текстах) і добирання слів, що містять антонімічні префікси. ● Визначення в слові орфограм, обґрунтування написання значущих частин слова, записування правильно слів з вивченими орфограмами. ● Складання «хмари слів» до теми «Правопис префіксів». ● Робота зі словником. ● Ігри зі словами (наприклад, добирання слів, відгадування тощо). **МОВЛЕННЄВА ЛІНІЯ** ● Аудіювання і читання текстів, що містять слова із суфіксами, які надають слову значень зменшуваності й пестливості. ● Аналізування, оцінювання, інтерпретація	виборі мовленнєвих засобів; знаходить у тексті відому і нову інформацію; розпізнає основні виражальні засоби, використовує окремі з них; обґрунтовує значення інформації, здобутої в прочитаному тексті; створює письмові тексти визначених типів, стилів і жанрів, зважаючи на мету, адресата, власний життєвий досвід; складає та оформлює власне висловлення згідно з усталеними словотвірними, орфографічними, стилістичними нормами; створює невеликі типові повідомлення на спеціальних (захищених) цифрових сервісах і в соціальних мережах; знаходить і виправляє недоліки та помилки в змісті, будові й мовному оформленні власних висловлень, пояснює окремі виправлення з урахуванням вивчених правил; виокремлює та розрізняє мовні одиниці різних рівнів (частини слова, слова, форми

	твору-опису тварини (предмета).	тексту. ● Порівнювання текстів щодо наявності в них спільнокореневих слів. Відповіді на запитання за змістом прочитаного чи почутого. ● Редагування речень і текстів, що містять спільнокореневі слова й форми одного слова (з коментуванням). ● Створення казки, текст якої містить слова, що надають слову значення збільшеності та згрубілості. ● Складання мікротексту зі словами, що мають суфікси та префікси, які надають їм емоційного забарвлення і виразності. ● Складання усного висловлення, пов'язаного з конкретною життєвою ситуацією. ● Висловлення міркувань щодо проблемних питань, пов'язаних з мовними явищами. ● Створення розповіді про відвідування зоопарку з використанням незмінних слів (назв тварин). ● Складання речень- компліментів з використанням слів із префіксом *пре-* (наприклад, для привітання з днем народження). ● Обмін думками	слова); порівнює та зіставляє мовні одиниці різних рівнів за визначеними ознаками; вирізняє окремі мовні явища (спільнокореневі слова тощо) у своєму та чужому мовленні, пояснює їх суть; порівнює тексти щодо наявності в них спільнокореневих слів; урізноманітнює власне мовлення завдяки роботі із словниками та довідковими джерелами.

		на теми, пов'язані із ціннісними орієнтирами. ● Усне повідомлення на лінгвістичну тему (наприклад, «Префікси-антоніми»). ● Підготовка відеопам'ятки (постер, слайди, відеоролик) про написання префіксів. **Уроки розвитку мовлення** 1. Написання твору-опису тварини (або предмета) з використанням слів із суфіксами та префіксами, що надають тексту емоційного забарвлення й виразності (у художньому стилі). Редагування твору-опису. 2.Аналіз письмового твору- опису.	
1 год	**Діагностування прогресу набуття здобувачами освіти знань і компетентностей**		
23 год	**ФОНЕТИКА. ГРАФІКА. ОРФОЕПІЯ. ОРФОГРАФІЯ** **Звуки мови й звуки мовлення.** **Позначення звуків мовлення на письмі. Склад. Наголос** <u>Ціннісні орієнтири</u> ● Повага до культурних цінностей українського народу. ● Усвідомлення себе як невід'ємної частини природи, взаємозалежності людини та природи. ● Співпереживання, взаємоповага і взаємодопомога. ● Відкритість до інновацій, готовність продукувати нові ідеї. ● Здатність до конструктивної взаємодії дітей між собою та з дорослими.		
	МОВНА ЛІНІЯ Звуки мови і звуки мовлення. Відмінність їх від інших звуків, які створює людина (кашляння, свист), звуків	**МОВНА ЛІНІЯ** ● Записування слова фонетичною транскрипцією. ● Визначення належності звуків до	***Учень / учениця:*** вичерпно відповідає на запитання за змістом почутого повідомлення;

	природи, фізичних явищ тощо. ● Голосні і приголосні звуки. ● Приголосні тверді і м'які, дзвінкі і глухі, шиплячі (*повторення*). Напівпом'якшені (пом'якшені)приголосні. ● Вимова звуків, які позначаємо буквами *ґ* і *г*. ● Позначення звуків мовлення на письмі. Алфавіт (абетка, азбука). Співвідношення звуків і букв. Звукове значення букв я, ю, є, ї та щ (повторення). • Склад. • Основні правила переносу. • Наголос. Логічний наголос для виділення слів зі смисловим навантаженням. • Орфоепічний словник і словник наголосів. • Орфоепічна помилка (практично). **ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ** 1. Чим звук відрізняється від букви? 2. Чому в українській мові звуків більше, ніж букв? 3. Навіщо потрібно знати алфавіт? 4. Чи є в алфавіті букви, без яких можна обійтися? **МОВЛЕННЄВА ЛІНІЯ** • Особливості будови розповіді	певної групи: голосних і приголосних, твердих і м'яких, дзвінких і глухих, шиплячих. ● Фонетичний розбір слова. ● Лінгвістичне мінідослідження. ● Мовленнєвий експеримент (наприклад, зсув наголосу в слові). ● Орфоепічний тренінг (удосконалення вимови звуків відповідно до правил орфоепії). ● Визначення складів у слові. Перенесення слів із рядка в рядок. ● Визначення наголосу в слові. ● Використання логічного наголосу для виділення слів зі смисловим навантаженням. ● Упорядкування за алфавітом прізвищ письменників (співаків, імен героїв улюблених мультфільмів та ін.). ● Виправлення орфоепічних помилок. ● Складання електронної мапи (малюнка) звуків української мови. ● Робота з орфоепічним словником і словником наголосів. ● Ігри зі словами (вікторини).	виявляє і відтворює прихований зміст повідомлення, розрізняючи невербальні засоби (інтонацію, силу голосу, логічні наголоси, темп, паузи, міміку, жести, пози), використані для передачі прихованого змісту; визначає основну мету почутого; аргументовано зіставляє почуте із життєвим досвідом; дотримується норм у виборі мовленнєвих засобів; розрізняє тексти різних стилів і типів; висловлює власні почуття, враження, викликані прочитаним, своє ставлення до зображених у тексті людей, подій ситуацій, явищ тощо; записує власні міркування або інформацію з інших джерел; створює письмові тексти визначених типів, стилів і жанрів, зважаючи на мету, адресата, власний життєвий досвід; знаходить і виправляє недоліки та помилки в змісті, будові й мовному оформленні власних висловлень;

		МОВЛЕННЄВА ЛІНІЯ ● Виразне читання текстів з дотриманням правил орфоепії. ● Аналізування, оцінювання тексту. ● Відповіді на запитання за змістом прочитаного та почутого. ● Виявлення та аналіз орфоепічних помилок (зокрема в наголошуванні слів, вимові шиплячих) у своєму мовленні та мовленні інших людей. Складання усного висловлення, пов'язаного з конкретною життєвою ситуацією. ● Обмін думками на теми, пов'язані із ціннісними орієнтирами. ● Висловлення міркувань щодо проблемних питань, пов'язаних з мовними явищами. ● Складання та розігрування діалогів з використанням слів, у вимові яких часто трапляються помилки (*черговий, новий, випадок, вимова, запитання, завдання, разом* та ін.). ● Запис аудіопривітання з дотриманням правил орфоепії. Складання речень і мікротекстів, що містять слова, у вимові яких трапляються помилки.	виокремлює та розрізняє мовні одиниці різних рівнів (звуки, склади слова); порівнює та зіставляє мовні одиниці різних рівнів за визначеними ознаками; вирізняє фонетичні явища у своєму та чужому мовленні, пояснює їх суть; урізноманітнює власне мовлення завдяки роботі із словниками та довідковими джерелами.

		Підготовка аудіоповідомлення для соцмереж про поширені помилки в наголошуванні слів. ● Складання тексту, у якому всі слова починаються однаковою буквою. **Уроки розвитку мовлення** 1. Написання твору- розповіді на основі власного досвіду в художньому стилі (за планом). Редагування твору. 2.Аналіз твору-розповіді.	
1 год	**Діагностування прогресу набуття здобувачами освіти знань і компетентностей**		
16 год	**ФОНЕТИКА. ГРАФІКА. ОРФОЕПІЯ. ОРФОГРАФІЯ** **Вимова голосних і приголосних звуків. Чергування звуків.** **Правопис префіксів *з- (зі-, с-), роз- (розі-), без-*** **<u>Ціннісні орієнтири</u>** ● Краса, естетична довершеність української мови, зокрема її милозвучність та мелодійність. ● Патріотизм, національна самосвідомість та ідентифікація. ● Любов до культури свого народу, його традицій, звичаїв, обрядів. ● Збереження та примноження родинних цінностей, забезпечення єдності поколінь. ● Усвідомлення необхідності дотримуватися правил безпечної життєдіяльності.		
	МОВНА ЛІНІЯ ● Вимова голосних звуків. Ненаголошені голосні [е], [и], [о] в коренях слів. Позначення на письмі ненаголошених голосних [е], [и] в коренях слів	**МОВНА ЛІНІЯ** ● Записування слова фонетичною транскрипцією. ● Розпізнавання в словах явищ уподібнення звуків, спрощення, чергування звуків.	***Учень / учениця:*** визначає спільне і різне в повідомленнях інших осіб; розпізнає наявні в почутому повідомленні факти, судження та аргументи;

	(*повторення і поглиблення*). Орфографічний словник. Орфограма (*практично*). ● Орфографічна помилка (*практично*). ● Вимова приголосних звуків. ● Уподібнення приголосних звуків. Написання слів із сумнівними приголосними. ● Вимова та правопис префіксів *з- (зі-, с-), роз- (розі-), без-*. ● Спрощення в групах приголосних. ● Найпоширеніші випадки чергування голосних звуків (*практично*): [о] – [а], [е] – [і], [е] – [и]; [о], [е] з [і]; [и] – [і] після [ж], [ч], [ш], [шч] та [г], [к], [х] у коренях слів. • Найпоширеніші випадки чергування приголосних звуків (практично): [г], [к], [х] – [ж], [ч], [ш] – [з′], [ц′], [с′]; [д] – [дж]; [зд] – [ждж]. • Основні випадки чергування [у] – [в], [і] – [й]; уживання прийменника з і його варіантів із, зі (зо) (правила милозвучності).	● Лінгвістичне мінідослідження. ● Добирання слів з уподібненням звуків, спрощенням, чергуванням звуків. ● Орфоепічний тренінг (удосконалення вимови звуків відповідно до правил орфоепії). ● Читання слів уголос із дотриманням норм орфоепії. ● Визначення в слові орфограм, обґрунтування написання слів, записування правильно слів з вивченими орфограмами. ● Вибір прийменника, сполучника з дотриманням правил милозвучності. Виявлення і виправлення орфоепічних помилок (з коментуванням і без). ● Розв’язання ситуаційних завдань, пов’язаних з уживанням слів. ● Робота з орфографічним словником. ● Ігри зі словами (вікторини). **МОВЛЕННЄВА ЛІНІЯ** ● Виразне читання текстів уголос із дотриманням правил орфоепії. ● Аналізування,	дотримується норм у виборі мовленнєвих засобів; знаходить у тексті відому і нову інформацію; розпізнає основні виражальні засоби, використовує окремі з них; записує власні міркування або інформацію з інших джерел; створює письмові тексти визначених типів, стилів і жанрів, зважаючи на мету, адресата, власний життєвий досвід; складає та оформлює власне висловлення згідно з усталеними орфографічними нормами; добирає доречні засоби мовної виразності для оформлення власного висловлення; знаходить і виправляє недоліки та помилки в змісті, будові й мовному оформленні власних висловлень; пояснює окремі виправлення з урахуванням вивчених правил; вирізняє фонетичні

	ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ 1. У чому полягає милозвучність української мови? 2. Як і коли орфографічний словник стає в пригоді? 3. Які українські слова «порушують» правила милозвучності? **МОВЛЕННЄВА ЛІНІЯ** Особливості написання есе.	оцінювання, інтерпретація тексту. ● Відповіді на запитання за змістом прочитаного чи почутого. ● Виявлення та аналіз орфоепічних помилок (зокрема у вимові дзвінких) у своєму мовленні та мовленні інших людей. ● Складання речень з опорними словами та певного змісту. ● Складання усного висловлення, пов'язаного з конкретною життєвою ситуацією. ● Обмін думками на теми, пов'язані із ціннісними орієнтирами. ● Висловлення міркувань щодо проблемних питань, пов'язаних з мовними явищами. ● Складання висловлення про дружбу чи людські чесноти з використанням слів, у яких відбувається спрощення(наприклад, *щасливий, чесний, совісний, безкорисливий, заздрісний, улесливий*). ● Складання усного повідомлення про рослини – символи українського народу – з дотриманням правил уживання *у – в, і – й* (з обґрунтуванням	явища у своєму та чужому мовленні, пояснює їх суть; порівнює тексти щодо наявності в них чергувань звуків, засобів милозвучності; урізноманітнює власне мовлення завдяки роботі із словниками та довідковими джерелами.

		свого вибору). ● Укладання пам'ятки щодо дотримання найпоширеніших чергувань приголосних звуків. Записування аудіоповідомлення для соцмереж зі зразками правильної вимови. ● Виконання проєкту (наприклад, підготовка й проведення мовознавчої вікторини на тему «Фонетика. Орфоепія» чи «Наголос у повсякденному житті»). **Урок розвитку мовлення** Написання есе про красу й милозвучність української мови (про транспорт майбутнього, воду в природі тощо). Редагування есе.	
1 год	**Діагностування прогресу набуття здобувачами освіти знань і компетентностей**		
11 год	**ФОНЕТИКА. ГРАФІКА. ОРФОЕПІЯ. ОРФОГРАФІЯ** **Уживання м'якого знака. Апостроф. Сполучення букв *йо, ьо*.** **Подвоєння букв** **Ціннісні орієнтири** ● Усвідомлення важливості української мови як основи духовної культури. ● Активна життєва позиція щодо природоохоронної діяльності, оздоровлення довкілля. ● Товариськість, дружба, співпереживання, толерантність, взаєморозуміння. ● Усвідомлення важливості збереження здоров'я, зокрема правильного харчування.		
	МОВНА ЛІНІЯ ● Позначення	**МОВНА ЛІНІЯ** ● Записування	***Учень / учениця:***

	м’якості приголосних на письмі. Уживання м’якого знака (*повторення і поглиблення*). Сполучення букв *йо, ьо*. ● Апостроф (*повторення і поглиблення*). Подвоєння букв на позначення збігу однакових приголосних. ● Подвоєння букв на позначення подовжених приголосних. **ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ** 1. Для чого в українській мові використовують м’який знак і апостроф? 2. Чи тільки м’яким знаком позначають м’якість приголосних на письмі? 3. Чим збіг приголосних відрізняється від подовження приголосних? **МОВЛЕННЄВА ЛІНІЯ** ● Особливості будови елементарного роздуму.	слова фонетичною транскрипцією. ● Визначення належності звуків до групи твердих чи м’яких. ● Орфоепічний тренінг (удосконалення вимови звуків відповідно до правил орфоепії). ● Визначення в слові орфограм, обґрунтування написання слів, записування правильно слів з вивченими орфограмами. ● Складання і проведення словникових диктантів. ● Лінгвістичне мінідослідження. ● Складання «хмари слів» на вивчену орфограму. ● Підготовка відеопам’ятки (постер, слайди, відеоролик, схема) для соцмереж про вживання апострофа чи м’якого знака. ● Робота з орфографічним словником. **МОВЛЕННЄВА ЛІНІЯ** ● Аналіз, оцінювання, тексту. ● Відповіді на запитання за змістом прочитаного чи почутого. ● Проговорювання скоромовок. ● Висловлення міркувань щодо проблемних питань, пов’язаних з мовними	вказує на конструктивні думки, критично і толерантно ставлячись до різних поглядів; наводить кілька аргументів і прикладів на підтвердження власної позиції, використовуючи типові мовленнєві конструкції, доречні цитати з тексту для увиразнення власних поглядів, ідей, переконань; розрізняє тексти різних стилів і типів; переказує зміст тексту в різний спосіб відповідно до завдання; записує власні міркування або інформацію з інших джерел; створює письмові тексти визначених типів, стилів і жанрів, зважаючи на мету, адресата, власний життєвий досвід; складає та оформлює власне висловлення згідно з усталеними орфографічними нормами; створює невеликі типові повідомлення на спеціальних (захищених) цифрових сервісах і в

		явищами. ● Складання висловлення, пов'язаного з конкретною життєвою ситуацією. ● Обмін думками на теми, пов'язані із ціннісними орієнтирами. ● Виконання проєку (наприклад, складання коміксу, казки, плакату, розроблення макету вебсторінки,презентації тощо на тему, пов'язану з фонетикою, орфоепією, орфографією). **Уроки розвитку мовлення** 1. Докладний усний переказ художнього тексту розповідного характеру з елементами роздуму (за планом). 2. Написання твору-роздуму на тему, пов'язану із життєвим досвідом учнів, у художньому стилі за колективно складеним планом. Редагування твору-роздуму. 3. Аналіз письмового твору- роздуму.	соціальних мережах; знаходить і виправляє недоліки та помилки в змісті, будові й мовному оформленні власних висловлень; пояснює окремі виправлення з урахуванням вивчених правил; вирізняє фонетичні явища у своєму та чужому мовленні, пояснює їх суть; урізноманітнює власне мовлення завдяки роботі із словниками та довідковими джерелами.
1 год	**Діагностування прогресу набуття здобувачами освіти знань і компетентностей**		
10 год	**ВІДОМОСТІ ІЗ СИНТАКСИСУ ТА ПУНКТУАЦІЇ** **Словосполучення і речення. Головні та другорядні члени речення** **Ціннісні орієнтири**		

	● Почуття поваги до рідного краю, народу. Плекання українських національних цінностей. ● Уміння налагоджувати контакти з іншими особами. Готовність до пошуку різноманітних способів розв'язання комунікативних проблем. ● Потреба в спілкуванні з мистецтвом. ● Любов до батьків. ● Гідність, чесність, справедливість. ● Усвідомлення себе як невід'ємної частини природи.		
	МОВНА ЛІНІЯ ● Словосполучення . Відмінність словосполучення від слова й речення. Головне й залежне слово в словосполученні. ● Речення, його граматична основа (підмет і присудок). Речення з одним головним членом (*загальне ознайомлення*). ● Види речень за метою висловлювання; за Емоційним забарвленням: окличні і неокличні (*повторення*). Пунктуаційна помилка та її умовне позначення (*практично*). ● Другорядні члени речення: додаток, означення, обставина. **ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ** 1. Чи будь-які два слова утворюють словосполучення? 2. Навіщо потрібні розділові знаки в кінці речення? 3. Чому підмет і	**МОВНА ЛІНІЯ** ● Визначення головного й залежного слова в словосполученні. Складання словосполучень за схемами. Конструювання словосполучень з поданих слів з використанням і без використання прийменників. ● Виправлення типових (найбільш поширених) граматичних помилок у словосполученнях. Групування словосполучень залежно від способу вираження головного слова. Замінювання словосполучень синонімічними. ● Розбір словосполучення як синтаксичної одиниці. ● Визначення в реченні чи тексті вказаних синтаксичних одиниць. ● Підкреслення членів речення. ● Синтаксичний розбір речення. ● Визначення	***Учень / учениця:*** визначає ключові слова в почутому повідомленні; доброзичливо висловлює своє ставлення до думок інших осіб, зважаючи на неповноту або суперечливість почутої інформації; добирає стиль мовлення відповідно до мети, потреб і умов спілкування; дотримується норм у виборі мовленнєвих засобів; формулює тему та основну думку тексту; розпізнає основні виражальні засоби, використовує окремі з них; визначає актуальність і несуперечливість тексту (наприклад, чи наведена інформація є правдивою, актуальною, не містить суперечностей) на основі власного досвіду та досвіду інших осіб;

	присудок названо головними членами речення, а інші – другорядними? 4. Який із членів речення, на вашу думку, є найголовнішим? Чи можемо ми обійтися хоча б без одного з них? 5. Чому підмет і присудок не можуть бути словосполученням?	пунктограм, обґрунтування вживання розділових знаків, записування правильно речень із вивченими пунктограмами. ● Лінгвістичне мінідослідження. ● Відновлення прислів'їв, приказок з певної групи слів. ● Виписування з довідникових джерел прислів'їв, приказок у формі спонукальних речень. ● Визначення частин мови, якими виражено вказані члени речення. ● Поширення речень додатками, означеннями, обставинами. **МОВЛЕННЄВА ЛІНІЯ** ● Аналіз, оцінювання тексту, який містить вивчені синтаксичні одиниці. ● Виразне читання речень відповідно до мети висловлення та інтонації. ● Заміна словосполучень синонімічними з метою посилення виразності й образності тексту. Складання речень указаного виду та з визначеними синтаксичними одиницями (зокрема за схемами). Перебудова речень (наприклад, розповідних на спонукальні або питальні). ● Складання	записує власні міркування або інформацію з інших джерел; створює письмові тексти визначених типів, стилів і жанрів, зважаючи на мету, адресата, власний життєвий досвід; складає та оформлює власне висловлення згідно з усталеними пунктуаційними нормами; добирає доречні засоби мовної виразності для оформлення власного висловлення; висловлюється в захищеному цифровому середовищі щодо проблем, пов'язаних із власним життєвим досвідом, зокрема навчанням, читацькою практикою; знаходить і виправляє недоліки та помилки в змісті, будові й мовному оформленні власних висловлень; пояснює окремі виправлення з урахуванням вивчених правил; аналізує зміст написаного з погляду цілісності та повноти викладу; виокремлює та розрізняє мовні одиниці різних рівнів (слова,

		висловлення з використанням опорних словосполучень (наприклад: *улюблені книжки, відповіді на запитання,запам'ята ю назавжди*). ● Добирання ключових слів (словосполучень) для опису пам'ятки архітектури. Складання у формі спонукальних речень порад, яких мають дотримуватися п'ятикласники, і розміщення цих порад у соцмережах. ● Моделювання життєвих ситуацій із використанням прислів'їв. Створення тексту інформації для шкільного вебсайту або шкільної електронної газети про кумедну поведінку ваших домашніх улюбленців з використанням різних за метою висловлення речень. ● Складання розповіді з використанням різних видів речень за метою висловлювання (орієнтовні теми: «Я – українець (українка)», «Ми відповідальні за майбутнє країни», «Ми – патріоти»). ● Складання тексту вітальної листівки з використанням означень. Переказування тексту	словосполучення, речення, тексти); порівнює та зіставляє мовні одиниці різних рівнів за визначеними ознаками; вирізняє окремі синтаксичні явища у своєму та чужому мовленні, пояснює їх суть; порівнює тексти щодо наявності в них певних синтаксичних явищ.

		за виписаними словосполученнями. ● Складання тексту (опису, роздуму) про природні явища з використанням епітетів. ● Складання діалогу- розпитування «Як проїхати до центральної частини міста» (з використанням реплік-речень, які містять обставини). ● Складання висловлення, пов'язаного з конкретною життєвою ситуацією, з вибором синтаксичних одиниць (зокрема з метою уникнення конфліктних ситуацій). ● Усне висловлення-роздум з використанням визначених синтаксичних одиниць (наприклад, «Чому потрібно говорити правду?»). **Уроки розвитку мовлення** 1. Написання твору-роздуму за колективно складеним планом у художньому стилі (орієнтовні теми: «Чому потрібно берегти природу», «Що може зробити мене щасливим», «Чому необхідно знати історію свого народу»). Редагування твору-роздуму. Аналіз письмового	

<table>
<tr><td></td><td></td><td>твору- роздуму.</td><td></td></tr>
<tr><td>1 год</td><td colspan="3">Діагностування прогресу набуття здобувачами освіти знань і компетентностей</td></tr>
<tr><td>11 год</td><td colspan="3">ВІДОМОСТІ З СИНТАКСИСУ І ПУНКТУАЦІЇ
Речення з однорідними членами. Звертання.
Вставні слова та сполучення слів.

<u>Ціннісні орієнтири</u>
● Культурне та історичне надбання України.
● Право кожного мати й вільно висловлювати власну думку.
● Делікатність, тактовність, уміння уникати конфліктів та домовлятися.
● Здатність до конструктивної взаємодії учнів між собою.
● Увага та повага до співрозмовника (адресата листа).</td></tr>
<tr><td></td><td>МОВНА ЛІНІЯ
● Речення з однорідними членами (без сполучників і з найбільш уживаними сполучниками). Кома між однорідними членами речення.
● Узагальнювальне слово в реченні з однорідними членами. Двокрапка перед однорідними членами речення після узагальнювального слова. Тире перед узагальню вальним словом.
● Звертання. Непоширені і поширені звертання. Розділові знаки для виділення звертань (повторення). Ознайомлення з
найбільш уживаними вставними словами та сполученнями слів (практично).
ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ
1. Чи може один розділовий знак змінити зміст речення?</td><td>МОВНА ЛІНІЯ
● Визначення в реченні чи тексті вказаних синтаксичних одиниць.
● Визначення пунктограм, обґрунтування вживання розділових знаків, записування правильно речень із вивченими пунктограмами.
МОВЛЕННЄВА ЛІНІЯ
● Читання та аудіювання діалогів, а також текстів, які містять визначені синтаксичні одиниці.
● Відповіді на запитання за змістом прочитаного.
● Складання
речень з
указаними синтаксичними одиницями, зокрема за схемами.
● Складання
речень за
картиною з використанням</td><td>Учень (учениця):
стисло переказує зміст почутого повідомлення, підпорядковуючи намір висловлення темі та основній думці;
перефразовує
репліки в діалозі;
визначає ключові слова в почутому повідомленні;
добирає стиль мовлення відповідно до мети, потреб і умов спілкування;
дотримується норм у виборі мовленнєвих засобів;
пояснює функції основних складників друкованого чи цифрового текстового джерела інформації (заголовка, змісту, анотації тощо), розрізняє складники структури тексту відповідно до його жанрово-родової належності та стильових</td></tr>
</table>

	2. Чи завжди перед сполучником *і* ставимо кому? А перед сполучником *але*? 3. Чому слова *письменник* і *поет* не можуть бути однорідними? 4. Чому звертання не є членом речення? Чи варто уникати вживання вставних слів і звертань?	визначених синтаксичних одиниць. ● Перебудовування речень (наприклад, складних на речення з прямою мовою). ● Редагування речень, у яких допущено помилки у вживанні однорідних членів речення (з коментуванням). ● Доповнення речень однорідними членами, звертанням чи вставним словом. ● Складання текстів з указаними синтаксичними одиницями. ● Складання тексту вітальної листівки з нагоди Дня матері, Дня Землі тощо з використанням звертань. ● Складання тексту-відповіді відповідно до запропонованої ситуації з використанням вставних слів. ● Складання діалогів відповідно до запропонованої ситуації чи за фото з використанням визначених синтаксичних одиниць. ● Виконання проєкту (наприклад, складання плейлиста чи добірки пісень, у текстах яких є звертання або вставні слова; проведення гри «Найрозумніший»). **Уроки розвитку**	особливостей; використовує заголовок, зміст та анотацію для оптимізації роботи з текстом; формулює тему та основну думку тексту; розпізнає основні виражальні засоби, використовує окремі з них; проєктує власну поведінку в ситуаціях, подібних до тих, що зображено в тексті; обґрунтовує значення інформації, здобутої в прочитаному тексті; визначає актуальність і несуперечливість тексту (наприклад, чи наведена інформація є правдивою, актуальною, не містить суперечностей) на основі власного досвіду та досвіду інших осіб; переказує зміст тексту в різний спосіб відповідно до завдання; створює текст за визначеними характеристиками на основі певної графічної інформації (діаграми, графіка тощо); записує власні міркування або інформацію з інших джерел;

		мовлення 1. Письмовий докладний переказ тексту розповідного характеру з елементами роздуму, що містить однорідні члени речення. Редагування тексту. 2. Аналіз письмового переказу. 3. Лист до рідної людини з використанням звертань і вставних слів. Редагування тексту.	створює письмові тексти визначених типів, стилів і жанрів, зважаючи на мету, адресата, власний життєвий досвід; складає та оформлює власне висловлення згідно з усталеними пунктуаційними нормами; добирає доречні засоби мовної виразності для оформлення власного висловлення.
1 год	**Діагностування прогресу набуття здобувачами освіти знань і компетентностей**		
8 год	**ВІДОМОСТІ З СИНТАКСИСУ І ПУНКТУАЦІЇ** **Складне речення. Пряма мова. Діалог** **<u>Ціннісні орієнтири</u>** ● Культурне та історичне надбання України. ● Право кожного мати й вільно висловлювати власну думку. ● Делікатність, тактовність, уміння уникати конфліктів та домовлятися. ● Здатність до конструктивної взаємодії учнів між собою.		
	МОВНА ЛІНІЯ ● Складні речення з безсполучниковим і сполучниковим зв’язком. Кома між частинами складного речення. ● Пряма мова. Діалог. Розділові знаки для оформлення прямої мови (зокрема діалогу)	**МОВНА ЛІНІЯ** ● Підкреслення членів речення. ● Синтаксичний розбір речення. ● Лінгвістичне мінідослідження. ● Замінювання вставних слів синонімічними. ● Добирання сполучників для зв’язку частин складного речення. ● Складання схеми речення з прямою мовою. ● Складання розповіді (легенди) про історію рідного міста	***Учень/учениця*** знаходить і виправляє недоліки та помилки в змісті, будові й мовному оформленні власних висловлень; пояснює окремі виправлення з урахуванням вивчених правил; аналізує зміст написаного з погляду цілісності та повноти викладу; виокремлює та розрізняє мовні одиниці різних рівнів (слова, словосполучення,

		(села) з використанням складних речень. ● Складання розповіді «Мудрі батькові поради» («Улюблені пісні моєї мами», «Чого навчив мене мій тренер») з використанням речень, що містять пряму мову. Інсценування байки, текст якої містить діалог. ● Написання оповідання (казки) за поданим початком з використанням діалогу. ● Стислий переказ змісту почутого повідомлення з підпорядковуванням наміру висловлення темі та основній думці. ● Складання висловлення, пов'язаного з конкретною життєвою ситуацією, з вибором синтаксичних одиниць. ● Створення тексту за визначеними характеристиками на основі певної графічної інформації (діаграми, графіка тощо).	речення, тексти); вирізняє окремі синтаксичні явища у своєму та чужому мовленні, пояснює їх суть; порівнює тексти щодо наявності в них певних синтаксичних явищ; творчо використовує мовні засоби, обираючи із запропонованих варіантів доречні нестандартні рішення, обґрунтовуючи зроблений вибір.
1 год	**Діагностування прогресу набуття здобувачами освіти знань і компетентностей**		
13 год	**ПОВТОРЕННЯ ТА УЗАГАЛЬНЕННЯ ВИВЧЕНОГО В 5 КЛАСІ** **<u>Ціннісні орієнтири</u>** ● Повага до історії та культурного надбання українського народу, розуміння ментальності. ● Взаємодопомога, повага до людей. ● Позитивне світосприйняття.		
	МОВНА ЛІНІЯ ● Лексикологія.	**МОВНА ЛІНІЯ** ● Тлумачення лексичного значення	***Учень / учениця:*** створює невеликі типові повідомлення на

	● Будова слова й орфографія. ● Фонетика й графіка. Орфоепія та орфографія. ● Синтаксис і пунктуація.	ужитих у реченнях (текстах) слів. ● Добирання синонімів, антонімів. ● Визначення в слові орфограм, обґрунтування написання слів, записування правильно слів з вивченими орфограмами. Доповнення речень словами з урахуванням контексту. ● Виділення у слові значущих частин. Розбір слова за будовою. ● Записування слова фонетичною транскрипцією. Фонетичний розбір слова ● Розпізнавання в словах явищ уподібнення звуків, спрощення, чергування звуків. ● Визначення членів речення. ● Синтаксичний розбір речення. Визначення пунктограм, обґрунтування вживання розділових знаків, записування правильно речень з вивченими пунктограмами. ● Розпізнавання в текстах слів з указаними орфограмами, фонетичними явищами, різних за будовою, а також синтаксичних одиниць. **МОВЛЕННЄВА ЛІНІЯ** ● Читання вголос речень (текстів) з дотриманням правил вимови слів та	спеціальних (захищених) цифрових сервісах і в соціальних мережах; порівнює та зіставляє мовні одиниці різних рівнів (текст, речення, словосполучення, слово, звук) за визначеними ознаками; вирізняє окремі мовні явища у своєму та чужому мовленні, пояснює їх суть

		інтонування речень. ● Аналіз та оцінювання прочитаного чи прослуханого тексту. ● Відповіді на запитання за змістом прочитаного чи почутого. ● Зіставлення прочитаного із зображеним на малюнку. ● Складання речень вказаного виду чи з використанням визначених слів. ● Редагування речень, словосполучень, у яких допущено лексичні чи граматичні помилки (з коментуванням). ● Обмін думками на теми, пов'язані із ціннісними орієнтирами. Створення дописів-рекомендацій з культури мовлення для розміщення в соціальних мережах. ● Складання текстів указаної тематики та з використанням визначених слів чи видів речень.	

ПРИКІНЦЕВА ЧАСТИНА

Види, форми та способи оцінювання результатів навчання

Основними видами оцінювання результатів навчання учнів є поточне та підсумкове (тематичне, семестрове, річне).

Поточне та підсумкове оцінювання здійснюють із застосуванням таких основних форм і способів:

- усної (зокрема шляхом індивідуального, групового та фронтального опитування);
- письмової (зокрема шляхом виконання самостійних і контрольних робіт, тестування, організації роботи з текстами тощо);
- цифрової (зокрема шляхом тестування в електронному форматі);
- практичної (зокрема шляхом організації виконання різних видів досліджень).

У межах академічної свободи педагогічні працівники здійснюють вибір форм, змісту та способу оцінювання залежно від дидактичної мети.